
Obsah

O autorovi	V
Úvod k prvnímu vydání	VII
Předmluva ke třetímu vydání	IX
Seznam použité literatury	XIX
Seznam použitých zkratk	XXIX

§ 1 Základní instituty a pojmy správního práva

I. Veřejná správa a správní právo	1
1. Veřejná správa jako součást veřejné moci	1
2. Správní právo, právní dualismus	9
3. Učebnice a další literární prameny správního práva.....	15
II. Prameny správního práva	18
1. Pojem a druhy pramenů správního práva	18
1.1 Ústavní pořádek	18
1.2 Mezinárodní smlouvy	20
1.3 Právo Evropské unie	21
1.4 Zákony	23
1.5 Prováděcí právní předpisy veřejné správy	27
1.6 Exkurs: K povaze některých aktů vydávaných v době nouzového stavu.....	30
1.7 Statutární předpisy územních samosprávných celků	31
1.8 Obecné právní principy	33
1.9 Správní praxe	35
2. Publikace právních předpisů	35
2.1 Sbírka zákonů.....	36
2.2 Sbírka právních předpisů ÚSC a některých správních úřadů	39
2.3 Úřední věstník Evropské unie	41
III. Správněprávní vztahy	41
1. Pojem a způsoby vzniku správněprávních vztahů	41
2. Členění správněprávních vztahů	44
3. Veřejná subjektivní práva a veřejné povinnosti	45
4. Problém zneužití subjektivních veřejných práv	49
IV. Princip zákonnosti a dobré správy v činnosti veřejné správy.....	51
V. Podmínky výkonu pravomoci.....	55

§ 2 Organizace veřejné správy

I. Vymezení nositelů a vykonavatelů veřejné správy	61
1. Základní pojmy	61
2. Nositelé (subjekty) veřejné správy	62

2.1	Stát	63
2.2	Veřejnoprávní korporace	64
2.3	Veřejný ústav	65
2.4	Veřejný podnik	66
2.5	Veřejný fond	67
2.6	Další veřejnoprávní subjekty	68
2.7	Osoby soukromého práva	68
3.	Vykonavatelé veřejné správy	69
4.	Působnost a pravomoc	71
5.	Prameny úpravy organizace veřejné správy	74
II.	Principy organizace veřejné správy	76
1.	Princip centralizace a decentralizace	77
2.	Princip koncentrace a dekoncentrace	77
3.	Princip organizační (služební) a pouhé instanční nad- a podřízenosti	78
4.	Princip územní a věcný	79
5.	Princip monokratický a kolegiální	80
6.	Princip subsidiarity	81
III.	Územní členění České republiky	81
1.	Členění na územní samosprávné celky	81
2.	Územně správní členění státu	82
IV.	Vykonavatelé státní správy České republiky	83
1.	Přímí vykonavatelé	83
1.1	Vláda	83
1.2	Ministerstva a jiné správní úřady	85
1.3	Veřejné sbory	93
1.4	Prezident republiky	95
2.	Orgány územních samosprávných celků	95
3.	Další vykonavatelé státní správy	98
V.	Územní samospráva	100
1.	Pojem a prameny právní úpravy	100
2.	Základní znaky územních samosprávných celků	102
2.1	Územní základ	102
2.2	Osobní základ	105
2.3	Právo na samosprávu a právní subjektivita (osobnost)	107
3.	Druhy obcí	109
4.	Působnost územních samosprávných celků	112
4.1	Obecně k působnosti	112
4.2	Samostatná působnost	114
4.3	Přenesená působnost	117
5.	Orgány obcí a krajů	118
5.1	Obecně	118
5.2	Orgány obce	118
5.3	Orgány kraje	122
6.	Místní a krajské referendum	124
7.	Kontrola a dozor nad činností územních samosprávných celků	125
7.1	Obecně	125
7.2	Dozor nad výkonem samostatné působnosti obce	126
7.3	Dozor nad výkonem samostatné působnosti kraje	127

7.4	Dozor nad výkonem přenesené působnosti vykonávané orgány obce	127
7.5	Dozor nad výkonem přenesené působnosti vykonávané orgány kraje.....	128
VI.	Profesní samospráva	128
VII.	Zaměstnanci veřejné správy	132
1.	Obecně k právní úpravě veřejné služby	132
2.	Základní požadavky na výkon veřejné služby	136
3.	Prameny úpravy veřejné služby	139
4.	Státní zaměstnanci ve státní službě.....	142
4.1	Osoby podléhající režimu státní služby	142
4.2	Organizace a správa státní služby	144
4.3	Služební předpisy a příkazy k výkonu služby.....	145
4.4	Vznik, změny a skončení služebního poměru.....	148
4.5	Osobní spis a služební hodnocení	150
4.6	Kárná odpovědnost státních zaměstnanců	151
5.	Úředníci územních samosprávných celků	151
§ 3	Správní činnosti	
I.	Skupiny správních činností.....	153
II.	Abstraktní akty	155
1.	Vnitřní předpisy	155
2.	Statutární předpisy	158
3.	Provozní, ústavní a podobné řády.....	159
III.	Správní akty	159
1.	Pojem a znaky	159
2.	Druhy správních aktů.....	161
3.	Náležitosti správních aktů.....	171
4.	Vlastnosti správních aktů.....	173
4.1	Platnost.....	173
4.2	Účinnost	174
4.3	Právní moc	176
4.4	Vykonatelnost a jiné právní účinky	179
5.	Řetězení, subsumpce a integrace správních aktů.....	181
6.	Fikce vydání správního aktu	183
7.	Vady správních aktů a jejich náprava	184
7.1	Formálně vadné správní akty	184
7.2	Nezákonné správní akty	185
7.3	Věcně nesprávné správní akty.....	186
7.4	Náprava vadných správních aktů	187
7.5	Nicotné správní akty	187
IV.	Opatření obecné povahy	189
1.	Pojetí opatření obecné povahy	189
2.	Vznik opatření obecné povahy	191
3.	Pozbytí účinků opatření obecné povahy	192
4.	Přezkum opatření obecné povahy	192
V.	Veřejnoprávní smlouvy	193
1.	Pojem a význam veřejnoprávních smluv	193

2.	Druhy veřejnoprávních smluv	196
2.1	Koordinační veřejnoprávní smlouvy.....	196
2.2	Subordinační veřejnoprávní smlouvy	196
2.3	Veřejnoprávní smlouvy mezi adresáty veřejné správy.....	197
3.	Uzavírání veřejnoprávních smluv, jejich přezkum a řešení sporů	198
VI.	Faktické úkony	199
1.	Pojem a základní znaky faktických úkonů (reálných aktů).....	199
2.	Faktické pokyny.....	201
3.	Bezprostřední zásahy	203
4.	Zajišťovací úkony	204
5.	Exekuční úkony	204
VII.	Neregulativní úkony	205
1.	Pojem, znaky a základní procedurální pravidla.....	205
2.	Osvědčení.....	207
3.	Ověření.....	208
4.	Posudky, stanoviska a vyjádření	209
5.	Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů	209
§ 4	Dozorčí a kontrolní činnosti veřejné správy	
I.	Pojem a druhy dozorčích a kontrolních činností veřejné správy.....	211
II.	Správní dozor.....	212
1.	Pojem	212
2.	Členění.....	215
3.	Fáze správního dozoru	217
3.1	Fáze zjišťovací a hodnotící	217
3.2	Fáze nápravná	219
III.	Instanční dozor	221
IV.	Služební dozor	222
V.	Dozor nad veřejnoprávními korporacemi.....	222
VI.	Finanční kontrola.....	223
VII.	Přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.....	224
§ 5	Veřejnoprávní úprava práv k věcem	
I.	Veřejné užívání	226
1.	Charakteristika, obsah a druhy veřejného užívání	226
1.1	Obecné užívání.....	227
1.2	Zvláštní užívání.....	228
1.3	Užívání veřejných ústavů.....	229
2.	Příklady obecného a zvláštního veřejného užívání.....	229
II.	Vyvlastnění a omezení vlastnických práv.....	232
1.	Pojem a ústavněprávní podmínky vyvlastnění a omezení vlastnických práv	232
1.1	Meze vlastnického práva.....	232
1.2	Zásahy ve formě vyvlastnění a nuceného omezení vlastnického práva	234
1.3	Podmínky pro vyvlastnění a nucené omezení vlastnického práva ..	234
2.	Vyvlastnění pozemků a staveb.....	236

2.1	Podmínky vyvlastnění (§ 3 až 5, § 10 VyvlZ).....	236
2.2	Důsledky vyvlastnění (§ 6 až 8 VyvlZ).....	238
2.3	Vyvlastňovací řízení (§ 15 až 25 VyvlZ).....	238
2.4	Projednání vyvlastnění v řízení před soudem (§ 28 VyvlZ).....	240
2.5	Zrušení vyvlastnění (§ 26 až 27 VyvlZ).....	240
2.6	Vyvlastnění pro uskutečnění dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací	240
3.	Vyvlastnění za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu	241
4.	Příklady dalších omezení majetkových práv	241

§ 6 Trestní právo správní (přestupkové právo)

I.	Pojem a základní zásady správního trestání	248
1.	Pojem	248
2.	Základní zásady správního trestání.....	250
2.1	Zásady pro trestní právo správní hmotné.....	251
2.2	Zásady procesní.....	253
II.	Druhy správních deliktů	259
III.	Přestupky	259
1.	Prameny právní úpravy	259
2.	Pojem přestupek.....	260
3.	Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek.....	265
3.1	Odpovědnost fyzické osoby za přestupek.....	265
3.2	Odpovědnost právnické osoby za přestupek.....	269
3.3	Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek.....	270
4.	Znaky přestupku	271
4.1	Okolnosti vylučující protiprávnost.....	272
4.2	Obecné požadavky na subjekt přestupku (pachatele)	273
4.3	Znaky skutkové podstaty	273
5.	Skutek	277
6.	Působnost přestupkových zákonů.....	281
6.1	Časová působnost (§ 2 PřesZ).....	282
6.2	Územní působnost.....	282
6.3	Osobní působnost.....	284
7.	Zánik odpovědnosti za přestupek	288
8.	Správní tresty	290
8.1	Druhy správních trestů a pravidla jejich ukládání	290
8.2	Ukládání jednotlivých druhů správních trestů a jejich výkon.....	294
9.	Ochranná opatření.....	296
10.	Řízení o přestupcích	298
10.1	Příslušnost	298
10.2	Účastníci řízení a další subjekty řízení	300
10.3	Postup před zahájením řízení (§ 73 až 76 PřesZ).....	304
10.4	Zahájení řízení.....	304
10.5	Některé postupy v průběhu řízení	305
10.6	Skončení řízení před správním orgánem.....	308
10.7	Zvláštní druhy řízení o přestupku	311
10.8	Řízení o opravných a dozorcích prostředcích a nové rozhodnutí... 313	
10.9	Evidence přestupků (§ 106 až 108 PřesZ, § 16i až 16k RejTr).....	315

IV.	Správní disciplinární delikty	316
1.	Pojem	316
2.	Druhy disciplinárních deliktů	317
2.1	Kárná provinění státních zaměstnanců	317
2.2	Kázeňské přestupky příslušníků bezpečnostních sborů	318
2.3	Kázeňské přestupky vojáků z povolání	318
2.4	Kázeňské přestupky osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence	319
2.5	Disciplinární delikty členů profesních komor	319
2.6	Žáci a studenti škol a školských zařízení	323
2.7	Děti umístěné ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy	324
2.8	Studenti vysokých škol	325
V.	Správní pořádkové delikty	325
§ 7	Správní řízení	
I.	Charakteristika správního řízení	329
II.	Vývoj obecné právní úpravy správního řízení	333
III.	Systematika a předmět úpravy správního řádu	339
IV.	Základní zásady činnosti správních orgánů	340
V.	Prameny obecné a zvláštních úprav správního řízení	346
VI.	Subjekty správního řízení	349
1.	Pojem a skupiny subjektů správního řízení	349
2.	Správní orgány	349
2.1	Příslušnost	350
2.2	Vyloučení z projednávání a rozhodování věci	352
3.	Účastníci řízení	354
4.	Další subjekty řízení	358
VII.	Procesní zásady správního řízení	359
VIII.	Postup před zahájením řízení	369
IX.	Průběh řízení v prvním stupni	371
1.	Zahájení řízení	371
2.	Podmínky řízení	372
3.	Vybrané instituty průběhu řízení	374
3.1	Komunikace mezi správním orgánem, účastníky řízení a dalšími osobami	374
3.2	Doručování	375
3.3	Ústní jednání	380
3.4	Lhůty a počítání času	381
3.5	Ochrana před nečinností	383
3.6	Podklady pro vydání rozhodnutí	384
3.7	Zajištění účelu a průběhu řízení	386
3.8	Přerušování řízení	388
3.9	Zastavení řízení	388
3.10	Lhůty pro vydání rozhodnutí	389
4.	Rozhodnutí	390
X.	Opravné a dozorčí prostředky ve správním řízení	395
1.	Význam opravného řízení, druhy opravných a dozorčích prostředků	395

2. Odvolání.....	397
3. Rozklad.....	405
4. Odpor.....	405
5. Obnova řízení.....	406
6. Navrácení v předešlý stav (§ 41 SpŘ).....	409
7. Přezkumné řízení.....	410
8. Nové řízení a nové rozhodnutí.....	413
XI. Exekuce.....	414
§ 8 Kontroly veřejné správy	
I. Rozdělení kontrol veřejné správy.....	419
II. Parlamentní kontrola.....	420
III. Kontrola Ústavním soudem.....	424
1. Postavení Ústavního soudu.....	424
2. Pravomoci Ústavního soudu umožňující kontrolu činnosti veřejné správy.....	425
2.1 Rozhodování o návrzích na zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem [čl. 87 odst. 1 písm. b) Úst].....	426
2.2 Rozhodování o ústavních stížnostech proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod [čl. 87 odst. 1 písm. d) Úst].....	430
2.3 Rozhodování o ústavních stížnostech orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu [čl. 87 odst. 1 písm. c) Úst].....	433
2.4 Rozhodování v některých věcech politických stran [čl. 87 odst. 1 písm. j) Úst].....	434
2.5 Rozhodování kompetenčních sporů [čl. 87 odst. 1 písm. k) Úst].....	435
3. Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu.....	436
IV. Soudní kontroly veřejné správy.....	437
1. Význam a druhy soudních kontrol.....	437
2. Rozhodování civilních soudů podle části páté OSŘ.....	444
3. Prejudiciální posuzování podzákonných právních předpisů a správních aktů.....	448
4. Soudní ochrana ve věcech omezení osobní svobody.....	449
5. Soudní kontrola některých utajovaných činností.....	452
V. Kontrola veřejné správy státním zastupitelstvím.....	453
VI. Nejvyšší kontrolní úřad.....	455
VII. Veřejný ochránce práv.....	459
VIII. Petice, stížnosti a jiná mimoprocesní podání.....	463
IX. Právo na přístup k informacím o činnosti veřejné správy.....	467
1. Princip publicity veřejné správy.....	467
2. Utajování informací a povinnost mlčenlivosti.....	468
3. Zákon o svobodném přístupu k informacím.....	469
3.1 Režimy poskytování informací (§ 4 odst. 1 SvInf).....	472
4. Poskytování informací o životním prostředí.....	476

5. Další případy povinnosti informovat veřejnost o činnosti veřejné správy.....	477
§ 9 Správní soudnictví	
I. Pojem a základní typy správního soudnictví.....	479
II. Vývoj správního soudnictví na území dnešní České republiky.....	482
III. Pravomoc, příslušnost a obsazení soudů rozhodujících ve správním soudnictví.....	489
IV. Nejvyšší správní soud.....	492
V. Obecná ustanovení o řízení.....	494
VI. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.....	498
VII. Řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu.....	506
VIII. Řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu.....	508
IX. Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda.....	511
X. Zvláštní řízení ve věcech politických stran a politických hnutí (§ 94 až 96 SŘS).....	512
XI. Řízení o kompetenčních žalobách.....	513
XII. Řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části (§ 101a až 101d SŘS).....	516
XIII. Řízení o zrušení služebního předpisu (§ 101e až 101f SŘS).....	518
XIV. Opravné prostředky ve správním soudnictví.....	519
1. Kasační stížnost (§ 102 až 110 SŘS).....	520
2. Obnova řízení (§ 111 až 119 SŘS).....	523
§ 10 Odpovědnost za škodu a nemajetkovou újmu způsobenou výkonem veřejné správy	
I. Škoda a nemajetková újma způsobená výkonem veřejné moci.....	525
II. Doktríny odpovědnostního vztahu vyvolaného výkonem veřejné moci.....	526
III. Základní právo podle Listiny.....	529
IV. Obecné a zvláštní úpravy odpovědnostních vztahů.....	530
1. Odpovědnost za škodu (majetkovou újmu) a nemajetkovou újmu způsobenou v důsledku nezákonného rozhodnutí a nesprávného úředního postupu.....	530
2. Odpovědnost za škodu vzniklou v důsledku protiprávního stavu vyvolaného výkonem veřejné moci.....	530
V. Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.....	532
1. Subjekty a podmínky odpovědnosti za škodu a nemajetkovou újmu.....	532
2. Odpovědnost státu.....	533
3. Odpovědnost územních samosprávných celků (§ 19 až 22 OdpŠk).....	536
4. Regresní úhrada (§ 16 až 18, § 23 až 25 OdpŠk).....	536
VI. Odpovědnost za škodu způsobenou jiným nositelem veřejné správy.....	537
Summary.....	538
Věcný rejstřík.....	540